

CINCI ANI DE LA DESPĂRȚIREA DE Dr. FILIP PĂUNESCU

Suntem pe la mijlocul anilor '80, în marea metropolă a New York-ului. Un început de vară fierbinte și înăbușitoare se revarsă peste crestele zgârie-norilor. Soarele, cu săgețile lui ascuțite'n foc, străbate văzduhul răspândind vâlvătăi dogoritoare asupra orașului, încremenit parcă, în întinderile-i de asfalt și beton. Pentru cei care au trecut prin acest oraș, plin de atâta vacarm și zgomot imperturbabil, de claxonări stridente, de lume pestriță și rece, în permanență grăbită, senzația stranie de *evadare în afară* e, poate, singura care te înconjoară la fiecare pas.

Sunt, de câteva zile, în concediu...

O Joie ca oricare alta. Cuprins în febra pregătirii ultimelor pagini ale revistei, sunt concentrat la redactare, presat de timpul scurt pe care îl am la dispoziție. Revista trebuie să apară din zi în zi. Câteva telefoane primite în cursul dimineții dela abonați sau doar simpli cititori, mă afundă și mai mult în concentrare și efort. Obişnuit cu tot felul de vizite

“incidentale” ale diferiților oameni la sediul așezat al *redacției* (e vorba de locuința mea, apartamentul care în ansamblu căpăta și el acest rol *important*), încerc să ignor soneria care se aude tot mai insistent. Încerc, de fapt, să nu-i dau atenție: “- În fond, nu sunt acasă..., se mai întâmplă!” Un mic răstimp, iar soneria încetează și ea în muțenie...

Îmi reiau lucrul, fericit că i-am dat o *lecție* musafirului nepoftit, care se vede, a înțeles că nu sunt acasă și a plecat deja. La urma-urmei, un apel telefonic, spre știință, putea să dea și musafirul....

Trec ceva minute de liniște și, deodată, iarăși soneria care nu-mi dă pace cu zgomotul ei asurzitor! Privesc la cele câteva foi rămase răsfirate pe masa de lucru și, în fulgerarea momentului, chibzuirea fiind făcută, decid ca să apăs pe butonul automatic care deschide ușa de la intrare. Locuesc la parterul clădirii de câteva etaje, în capătul opus al

holului dela intrare, cu vedere permanentă asupra celor ce intră și ies. Mă postez înapoia ușii, încercând să privesc prin vizor în semi-întunericul de pe hol. Se deslușesc două siluete care, și ele, încearcă să se orienteze spre ușa apartamentului... Hotărâsc să deschid:

- Bună ziua! Sunteți D-l Niță?
- Da!...
- Ah, buuun, buun! Nu vrem să vă deranjăm prea mult...
- Nu-i nici o problemă!... Pofțiți!... Intrați, vă rog!

Personajele pătrund pe ușa larg deschisă de-acum, și ne strângem mâinile cu vigoare:

– Doctorul Păunescu..., Filip Păunescu, din Germania! – se recomandă tânărul, ceva mai trecut, poate, de vârsta mea. Dânsul este Ianoși – continuă el – medic, bun prieten de-aici din New York...

Ne strângem mâinile, iar însoțitorul se prezintă și el, cu puțin accent, abia perceptibil:

- Ianoși... Prieten cu Filip...

Îi poftesc în *living room*, invitându-i să se așeze pe canapea. Luăm loc și ne privim la față:

- Am citit "*Libertatea*"...
- Ah, da? Cum vă place?
- Foarte bună! Am aflat-o la d-l Traian Popescu! El v-a recomandat!
- Domnu' Popescu de la Madrid?
- Da! Eu merg pe la Madrid, din când în când...

Devenim puțin mai deschiși și abordăm problema exilului românesc. Derulăm câteva din inițiativele anticomuniste ale Românilor din Europa, perorăm mai mult pe rolul celor legionare și, la rece, în fața cafelelor aburinde, încercăm să ne cunoaștem ceva mai mult. Câteva destăinuri despre încercările de stabilire definitivă în America împreună cu familia, greutățile întâmpinate și stadiul acestor încercări, ne cuprind apreciabil din timp. Pătrundem apoi pe alte făgașuri, dar revenim mereu – ca punct nodal – la rolul și activitatea Mișcării Legionare în exil, vorbim despre Comandant, încercând să ne înțelegem pozițiile. D-rul Ianoși, de naționalitate maghiară, un suflet drag și corect, născut și educat în Transilvania, mai român poate decât foarte mulți dintre cei care se pretind români, neutral, intervine și el din când în când în discuții. Și așa trec orele, ca

minutele, trezindu-ne că este aproape de 5 după amiază, când oamenii de grije mai ajung și pe la casele lor. Ne îmbrățișăm de plecare și hotărîm să ne revedem a doua zi...

Încerc febril să termin ultimele pagini ale revistei, cu gândul la întâlnirea avută. Suntem doi tineri care aparținem noii generații, plini de ambiții și decizi să continuăm lupta în exil cu orice preț, în spiritul valorilor eterne ale poporului român îmbrățișate de Mișcare. “- *Distrugem și munții, de-i nevoie!...*”, îmi vin în minte vorbele doctorului spuse la plecare. “...și munții... Nu-s ei mai tari ca noi!”.

Târziu, aproape de miezul nopții, îl sun pe d-l Traian Popescu, în Spania. Îmi răspunde doamna Chiriachița, mă recunoaște și îmi comunică bucuroasă:

- E acasă! Se pregătește să meargă jos, să deschidă... Așteptați puțin, să-l chem!

Aud cum pune receptorul de-o parte și strigă: “- *Trăică! Hai la telefon! E domnu' Niță din America...*” Depărtată, aproape în surdină, se aude și vocea interogatorie a d-lui Traian Popescu: “- *Da' cine e?*” “- *E domnu' Niță!...*” – răspunde ea și reia receptorul:

- Vine! Vine imediat și vi-l dau... Apoi, cu vocea joasă, de confidență:

- Nu mai aude prea bine! Nici eu...

De Traian Popescu mă lega (înainte de toate), o amintire de care mi-a vorbit în mod particular el însuși. Într'o seară târzie din toamna anului 1937, fiind însărcinat cu organizarea cuiburilor legionare din județul Ilfov, în marș de propagandă cu un grup de trei camarazi în drum spre com. Fundeni-Frunzănești, au poposit în satul nostru, Vadul Anei. Veneau tocmai de la Fundulea unde se întâlniseră cu un mare grup de legionari din comună, iar la întoarcere, fiind în trecere și prin satul Islaz, hotărâsc să se oprească pentru puțin timp la locuința preotului Ionașcu D. Ion¹ și a învățătorului de aici, ambii cunoscuți legionari. Curând, s'au strâns și alți camarazi de-ai lor și s'au pornit să răsune cântecele. Curioasă, se apropie și lumea dimprejur, și iată-i prinși într'o adunare prelungită de toată lauda în curtea preotului. Cu greu s'au despărțit de oameni după mai

¹ - Preot paroh în satul Izlaz între anii 1930 - 1950, condamnat după venirea comunismului de Tribunalul Militar București la 5 ani de temniță grea “*pentru activitate intensă contra clasei muncitoare și a mișcării revoluționare*”. Moare în condiții nelămurite deocamdată, în locuința sa din cartierul 23 August din București, la finele anilor '70 sau începutul anilor '80, în urma unor torturi groaznice (i-a fost împunsă limba cu o sulă, corpul, etc.). Se pare că Securitatea nu este străină de uciderea sa. Zvonurile persistente care au circulat, indică două personaje care au luat parte la această acțiune macabră și inumană...

multe ore, hotărâți să fie cu orice preț în aceeași zi și la următoarea așezare plănuită, în Fundeni-Frunzănești.

Iată-i porniți peste câmpuri, iar la mijlocul distanței ajung în Vadul Anei! Este aproape de șapte seara, întuneric, cu început de ploaie. Se opresc “*La Baba Neaga*”, micuța prăvălie din centrul satului care servea atunci de birt și magazin mixt, cu toate cele, de la hamuri de cai, hățuri, stofe și până la cuie. Fiind de față, bunicul meu, om înstărit, se oferă să-i găzduiască peste noapte. Îi adăpostește “*La Aplecată*”, o clădire adiacentă, în spatele casei vechi și a grajdului de cai. Aici locuia de fel ciobanul oilor noastre, Lae (pe-atunci însumau câteva sute de capete), iar la nevoie și oamenii tocmiți cu normă în diverse feluri, folosiți la nevoile câmpului din timpul verii. Au fost cinstiți cu pastramă și vin, iar dimineața, în zori, i-a ospătat cu brânză, ceapă și șuncă. La plecare, pentru drum, le-a dat și câteva merinde:

- Când goliți traista, s’o lăsați lui Chibrit dela Plătărești... - le-a spus el.

De toate acestea îmi povestise domnu’ Popescu în urmă cu câțiva ani. Doar ce-i relatasesem numele localității de unde provin și, parcă nevenindu-i să creadă, încercând în minte o corelare, mă oprește dintr’o dată:

- De unde?

- Din Vadul Anei...

A stat puțin, ca străfulgerat:

- Lângă București?

- Da!

Când mi-a povestit cele de mai sus și descris așezarea gospodăriei, a casei, înfățișarea bunicului, am rămas, la rândul-mi, străfulgerat! Undeva, în exil, la mii de kilometri de țară, un om de care nu aveam habar, un *străin*, fusese în casa noastră câteva zeci de ani în urmă!

În receptor se aude vocea domnului Popescu:

- Alo!

- Să trăiți dom’ Popescu!...

Discutăm scurt și îmi confirmă cele spuse de doctorul Păunescu. Este bucuros că am intrat în contact direct, “*voi tinerii vă înțelegeți altfel, sunteți alt eșalon..., aveți sângele mai iute...*”

Nu lungim prea mult conversația, doar câteva minute; costul unui apel telefonic peste ocean e foarte scump! Ne luăm la revedere și mă pregătesc de culcare, cu gândul la reîntâlnirea stabilită pentru a doua zi cu doctorul Păunescu.

Ne revedem cum s'a convenit, la mijlocul dimineții următoare, iar Filip aduce cu el mai multe fotografii: soția Ana-Cristina, cu cei doi copii mici și minunați în grădina casei din Untermeitingen, Germania...

- El e Filișor... arătând spre cel mare dintre copii, așezat lângă o masă lungă de lemn..., iar cel mic e...

- Să vă trăiască!

Vin la rând alte câteva fotografii: împreună cu familia în vizită prin orașelul istoric Augsburg, "Isuzu"-ul de teren și "BMW"-ul doctorului... Ajungem și la o imagine a soților Păunescu în fața Monumentului Moța-Marin dela Majadahonda, Spania. Alături, se poate observa un grup compact de oameni. Vin și precizările: Domnul Comandant, în stânga, D-l T. Popescu, Nae Roșca, Faust Brădescu, ș.a.m.d.:

- Statul Major al Mișcării Legionare în exil! îmi explică el.

Suntem la ultima fotografie, înfățișând o mașină de raliu:

- Cum ți se pare?

-Frumoasă!

- Cursa de la Brașov...

Și Filip începe să-mi povestescă despre orașul dela poalele Tâmpiei unde s'a născut: vorbim despre automobilism, cursele de pe Răcădău, pantele abrupte și ameteitoare străbătute "în viteza nebună" a concursurilor...

- Ce concursuri? îndrăznesc să-l întreb.

- Cu ACR-ul... Clubul Automobilistic Român... Eram participant, membru competitor!

- Aha! Tu ești cu mașina?

- Da! Eu sunt...

Treptat, pătrundem într'un univers întreg de amintiri. O viață plină de peripeții, un adevărat periplu rocambolesc condensat de greutate pe care este nevoit să le parcurgă în cursul anilor. Face parte dintr'o familie de vază a orașului și foarte respectată: tatăl, reputabil magistrat; primii ani de școală și liceul de muzică din Brașov; continuă la Sibiu, de unde este exmatriculat după doi ani de studii la Institutul de Teologie pentru vederile

anticomuniste susținute, apoi condamnat într'un proces politic ce i se deschide și petrece un an în detenție. Agil, cu înclinație spre automobilism, devine pilot de raliu și reușește să participe cu succes la mai multe concursuri. Susținându-și părerile contra regimului, devine indezirabil, "inamic al poporului", îi este retrasă cetățenia română și forțat să plece în Apus. Fără temere, revine după ani – de-acum cetățean stabilit în străinătate - și urmează Facultatea de Stomatologie din Cluj. Întâmpină numeroase piedici din partea autorităților, fiind supus unei urmăriri continue, totuși, reușește să-și termine studiile, după care se reîntoarce în Germania. La parterul casei din Untermeitingen, după ce împrumută creditul financiar necesar, își deschide cu succes un frumos cabinet stomatologic, ajutat cu multă energie de tânăra lui soție...

- Cam asta-i totul! Așa, mai pe scurt! - îmi zice el.

- Și în America?

- Pentru copii... Aș dori să ne stabilim aici, mai mult pentru ei. Voi menține cabinetul din Germania, cât va fi nevoie cu rezolvarea actelor de stabilire. Totuși, patru luni pe an trebuie să locuim aici și să fim înregistrați cu șederea. Doar așa ni se poate lua în considerare cererea...

- Va fi greu, cu durata de timp! – încerc să-mi dau cu părerea.

- Adevărat! Dar, este singura soluție! Acum, suntem la cel de-al doilea voiaj de patru luni...

- Apoi?

- Apoi, după mutat, voi închiria cabinetul! Fie, voi reuși echivalarea diplomei aici, fie reluarea studiilor. Sunt hotărât! - încheie Filip.

Comentăm pe seama acestui fapt, cu argumente diverse, pro și contra. Deh, soartă neagră de refugiați, într'o situație absurdă și de neînțeles, obligați s'o luăm iarăși dela capăt cu școala, în America...

Cunoșteam un refugiat și povestea lui – sosit la New York încă dela mijlocul anilor '70 - fost profesor la Politehnica din București, ajuns *spălător de vase* într'un local de pe 7th Avenue (între 44th Street și 45th Street) unde lucra circa 4-5 ore și își încheia serviciul cu spălutul podelelor, dar care era totuși, în ciuda vârstei de aproape 60 de ani, cel mai optimist personaj și nu avea de făcut nici o plângere. Spunea doar, insinuant, în anagramă:

- Nu mi-a plăcut să stau în calea boilor! A ăloră cu carnet! Calea proștilor providențiali! Indiferent de circumstanțele actuale, am ales libertatea care-mi este cea

mai dragă și pe care o proclam înaintea tuturor. Esențial, sunt un om liber! Sunt liber să gândesc, să mă exprim și să trăiesc fără frică! Și fericit...

Filip meditează:

- Așa-i... Ce exemplu moral!

- Acum, încearcă să-și aducă soția. E profesoară de liceu, scoasă din învățământ și fără slujbă de câțiva ani...

Filip scrâșnește printre dinți:

- Ce nemernici! Abjecți! Le vine lor asfințitul...

Conversația alunecă iarăși la necesitatea continuării luptei anticomuniste; este, ca și mine, dezamăgit de poziția celor care s'au lepădat de orice deziderate morale, "capitularii" care au succumbat propagandei regimului din țară și au îmbrățișat spiritul coexistențial. Suntem în total dezacord cu relațiile întreținute ale acestora

și vizitele lor în România comunistă, unii, culme a ipocriziei, în fruntea unor organisme sau asociații care se pretind anticomuniste, iar alții, foști nomenclaturiști cu nume de "rezonanță", promovați chiar de unele ziare ale exilului, și ele, la rândul-le, intitulându-se anticomuniste.

Sorbim și ultimii stropi de cafea și ne cufundăm, parcă mai adânc, în fotoliile din *living room*. În stânga noastră, biblioteca. Filip se ridică și face o scurtă trecere în revistă: cărți mai vechi, unele mai noi. În fine, *fondul legionar* catalogat, pe ultimele două rafturi ale bibliotecii:

- După ele mă uitam!

Scotocește puțin, extrage câteva, le răsfoiește fugar și se arată mulțumit...

Se oprește la masa mea de lucru, unde se află numărul curent al revistei, gata de tipar:

- Consideră-mă abonat!

Scoate portofelul și îmi întinde cartea de vizită, împăturită cu o bancnotă de 50.00 dolari:

- Și un mic ajutor..., mai adaugă el.

Ne adâncim în alte discuții și timpul se scurge pe nesimțite: peripețiile mele în țară, arestarea și condamnarea, trecerea ilegală a frontierei și tot așa. Ne completăm informațiile față de catastrofală situație din România și ne exprimăm îngrijorarea de populația ajunsă la disperare, penuria de alimente, copiii în frig, nou-născuții care mor în incubatoarele comuniste, în fine, întregul calvar al existenței în robie. Suntem amândoi tineri și plini de resentimente. Ne cuprind gânduri de revoltă arzătoare la Țara în suferință, sub cea mai cruntă teroare și tiranie:

- Să nu uităm! Or să plătească ei într'o zi... - încheie Filip resemnat.

Terminăm și cel de-al doilea rând de cafele. E trecut de ora două:

- Dacă dorești, Ianoși ne invită mâine seară la cabana lui din munți. E aproape, în Catskill, la câteva ore distanță. E foarte frumos, ca în Apuseni... - ține el să mă asigure. Putem sta și peste noapte!

- Bine'nțeles!

- Facem un foc, frigărui... Avem nevoie și de relaxare...

- Cum să nu! Abia aștept... Eu ce aduc?

- Nimic! Nu-i nevoie de nimic!

Ne luăm la revedere, ne înțelegem să-i aștept acasă și ne despărțim:

- Atunci, pe mâine, la patru...

Înfulec în grabă câte ceva și plec spre tipografie, situată undeva pe o străduță paralelă cu Canal Street din cartierul chinezesc, tocmai în *Downtown Manhattan*. Intru pe autostrada *Queens-Brooklyn* din apropiere, apoi trec peste podul "Manhattan". Ajuns la destinație, urc repede la etajul doi al clădirii și predau materialul de tipărit:

- Mâine dimineață e gata! După opt! – mă asigură responsabilul din tură.

A doua zi mă prezint și ridic pachetele cu revista. În drum, mă opresc la chioșcurile unde o distribui din Ridgewood, Astoria, Queens (Sunnyside, Jackson Heights și Greenpoint), de unde colectez și încasările rezultate din vânzarea numărului precedent al revistei. Sunt zonele cele mai compacte și dense cu Români...

Aproape de ora 1 termin cu drumurile. Revin și încerc să găsesc un loc de parcare, aproape de casă. Din depărtare, o siluetă cunoscută în fața clădirii: Drul Păunescu...

- Filip?! Aștepți de mult?

- Nu! Doar ce-am venit...

Găsesc un loc. Mă ajută să scot pachetele din mașină și le transportăm în *redacție*:

- Parcă trebuia la ora 4, nu?

- Ah, da, n'am mai rezistat și m'am gândit că ai nevoie de ajutor... Dacă tot m'am abonat, vreau să fiu primul care citește revista!

Se freacă de mâini, nerăbdător:

- Cum a ieșit?

- Bine!

Punem de-o parte două exemplare:

- Haide, să cinstim ediția și întâlnirea noastră, ce zici?

- Daa! Neapărat!

Scot o sticlă de vin, un *malbec* argentinian ieftin și bun, găsim două pahare apropiate ca înălțime și ciocnim radioși, ca după o mare bătălie câștigată. Întindem paharele:

- Hai noroc!

- Noroc!

Sorbim din vinul roșu. Filip mai puțin, eu ceva mai mult:

- Bun, chiar foarte bun! – apreciază el.

Ne așezăm la masa din bucătărie și începem să răsfoim revista. Nu trece mult timp și auzim soneria dela intrare:

- Aștepți pe cineva?

- Nu!

Nu așteptam pe nimeni!

- Cin' să fie oare?

Parcă nici nu doream vizita cuiva! Filip sesizează și mă îndeamnă să deschid:

- Haide, să vedem cine e...

În holul dela intrare, persoanajul așteaptă în fața ușii. O deschid și insul își caută direcția spre apartamentul nostru. Întredeschid și lumina îi indică vizitatorului locul:

- Sunteți domnu' Niță?! Îmi pare bine că vă găsec acasă...

- Bună ziua!

- Domnu' Niță, eu sunt abonat la revistă... Chris Sălăjean mă numesc...

Desigur, mi-am amintit imediat numele, unul dintre primii abonați ai revistei:

- Ah, da, cum să nu!... Intrați domnu' Sălăjean, vă rog să intrați...

Îi fac loc, pătrunde și dă cu ochii de Filip, așezat la masa din bucătărie, în dreapta:

- Ah, bună ziua! Vă rog să mă...

Se întoarce către mine și se scuză:

- Îmi pare rău că dau buzna, așa, n'am știut că aveți musafiri!
- Intrați, vă rog, intrați! Nu-i nici o problemă...

Dăm mâna și se îndreaptă către celălalt "musafir". Își spun numele fiecare, iar domnul Sălăjean revine spre mine:

- Am vrut doar să vă spun că n'am primit revista! Am trecut pe lângă chioșcul de la *Subway* și am văzut c'a apărut... Era la vitrină, dar la mine nu a sosit...

Îi explic situația cu distribuția abia încheiată și expedierea pe care o voi face în primele zile ale săptămânii ce urmează:

- Ah, păi atunci nu-i bai! O iau acum de la D-voastră, să nu mai cheltuiți cu poșta...

Domnul Sălăjean pare trecut binișor de prima jumătate a vieții. Brațe vânjoase, palme dure, muncite. Este îmbrăcat modest și foarte lejer, pentru toropeala de afară. Are vocea domoală și blândă, de ardelean, s'o pui la inimă. Îl invit să ia loc și îl îmbii să guste cu noi din vin:

- Ah, nu, că nu stau mult! Un pahar de apă, dacă se poate... Doar un pahar cu apă, vă rog! Iau medicamente...

Se așează cu sfială, scuzându-se încă odată:

- Îmi pare rău dacă deranjez!

Țin iarăși să-l asigur:

- Nici un deranj domnu' Sălăjean! Cum să ne deranjați! Se poate așa ceva?

Are în față revista pe care începusem s'o răsfoiesc. Trece câteva pagini în grabă:

- Domnu' Niță, da' sunteți așa de tânăr!?!

Chris Sălăjean nu era un abonat oarecare al revistei. La fiecare reînnoire, checkul lui însuma 50.00 de dolari sau mai mult. La sfintele sărbători de Paști sau Crăciun, de ziua Sfântului Nicolae, era între primii dela care primeam urările pe cărțile poștale. Și-apoi, erau cuvintele lui de încurajare care-mi săltau inima de fiecare dată. Și astăzi, după atâția ani, parcurgând miile de scrisori primite la redacție, îmi revin în minte momentele trăite... Și ca el au fost mulți alții...

Filip răsfoiește în continuare și ajunge la o pagină unde se vorbește despre Mișcarea Legionară. Îl cunoaște personal pe autor (F.V.)² de mai mulți ani, implicat în luptele de

² - **Filon Verca**. În toamna anului 1944, este selecționat pentru școlile speciale de instruire constituite de Guvernul Național Român dela Viena condus de Horia Sima, cu misiune de luptă și rezistență în România cotropită de armatele roșii. Face pregătirea la Breitenfurth, aproape de Viena, în tehnica aparatului de telegrafie fără fir, instrucții de tir, cursuri de cifrare, contacte interne, iar la 9

rezistență anticomunistă din Munții Banatului și evadat din aresturile securității, reușind apoi să treacă granița și să se refugieze în Apus. Povestește de prima întâlnire pe care a avut-o cu el la Madrid și – aleatoriu – sunt amintite mai multe nume cunoscute. Musafirul nostru ascultă cu interes nedisimulat:

- Faini oameni! Faini legionari! exclamă domnu' Sălăjean. Ca Români, sunt cei mai Români! - ține el să precizeze. Să știți că și eu i-am cunoscut... La Mediaș, adică lângă Mediaș, în Valea Lungă. Le-am dus și mâncare, că erau într'o pădure, fugăriți... După război... Eram mai mic...

- Cum, dumneavoastră?

- Da!

Și ne povestește cu mult umor cum este trimis prima dată de mătușa Natalia, cu două blide de mâncare și o paporniță plină de pâine coaptă:

- Ai grije Criste - i-a spus ea -, să te ferești și să mergi doar pe la capul pădurii, pe lângă apă...

Și cum capul pădurii era prea departe și ocolul prea mare, s'a hotărât să treacă râulețul peste un trunchi de copac răsturnat pe care-l foloseau mai toți oamenii satului ca trecere. Și doar ce-a făcut câțiva pași, că și-a pierdut dintr'o dată echilibrul și a alunecat cu blide cu tot în apă. A scăpat doar cu pâinea muiată și cu blidele goale. A trecut de poalele pădurii, și tot urcând s'a dus unde-i spusese mătușa că-l așteaptă unchiul Sandu, la un loc de întâlnire pe lângă o poiană, dar nimic. S'a pus jos să aștepte, nimeni. Se înserase - continuă domnu' Sălăjean - și m'am hotărât de întoarcere. Ba la stânga, ba la dreapta, am pierdut calea. Am ajuns în capătul pădurii, pe întuneric, acolo unde-mi spusese mătușa să merg de la'nceput! Am trecut spre lunca de la poale, blidele zăngăneau în paporniță și, deodată, la ceva distanță, hărmălaie de câini: ieșiseră ciobanii cu oile la păscut pe pajiște. Cum m'au adulmecat, după mine: o haită întreagă. Fugi! – mi-am zis. Am luat-o cum mi-au văzut ochii, spre sat. Casa în margine, nu e prea departe. Fug, mă împiedec, iarăși fug, papornița grea, câinii tot mai aproape: - Apăi, Dumnezeu cu mila! Arunc papornița într'o parte... Îmi scânteiau picioarele de frică! Și s'au oprit și câinii, dintr'o dată, la paporniță și la blide, în locul unde le-am aruncat... Așa am scăpat de ei!

Când m'a văzut mătușa Natalia, și-a făcut cruce:

Decembrie 1944, de la aerodromul Wiener-Neustadt, la bordul unui Heinkel 111 bimotor, ia drumul spre România împreună cu o echipă de legionari și sunt parașutați în apropierea Lugojului. Alte echipe fuseseră deja lansate cu puțin timp înainte în diverse puncte ale țării, parașutări ce s'au continuat – dealtfel - și după această dată. Vezi și volumul memorialistic al autorului intitulat "**Parașutați în România vândută**", (I), volum apărut la Editura "*Carpații*" din Madrid, 1987.

- Da' cu tine ce-i, măi băiatule, te-o alergat cineva?

I-am povestit pățania cu blidele și pâinea, și o văd deodată că se'nscenează:

- Măi, da' tu chiar nu ești bun de nimic?! Bine că nu te-o văzut nimeni... De-asta mi-era frică... Las-o încolo de mâncare și nu fi necăjit!

Ni s'au destins fețele. Domnu' Sălăjean povestește cu patos și haz continuarea întâmplărilor:

- După două-trei zile, m'a chemat la gard tușa Natalița. Zice: "-Mi-a adus Ghiță ciobanu' papornița, mirat c'a găsit-o aruncată. Noroc că am numele cusut pe ea, altfel..." – dar n'a mai continuat. Doar ce primise vorbă de la *nenea Florică* (Nicolae Florea) din Mediaș: unchiul nu mai era la locul știut de-o săptămână! Se refugiase cu grupul cam la 6 - 7 km. de sat, pe coasta opusă, într'o coamă lungă de pădure. Fuseseră surprinși de un tăietor la drumul forestier. O rudă de-a noastră, dar cum să știi ce va face? Așa că au abandonat zona.

Mi-a pregătit hrană rece, a învelit-o cu grije în ziare, a copt mai multe pâini – continuă el –, și spre seară m'am pornit la ei. Era un drum mai ascuns pe care-l știam bine; în cale, trebuia să mă aștepte unchiul. Am trecut pajiștea și am intrat sub poalele pădurii, pe cărare. Am urcat cumva mai sus și doar ce mă pregăteam să-mi trag sufletul, că aud zgomot în spatele meu. Dau să mă rotesc:

- Stai așa!

Am înlemnit! Nu era vocea unchiului Sandu! Când m'am întors, m'am speriat de-a binelea: cu o barbă mare, insul ținea în brațe o pușcă îndreptată spre mine:

- Încotro?

N'am apucat să-i răspund, și aud râzând în apropiere, vocea unchiului. Iese la vedere: păr lung, barbă stufoasă, arma prinsă de spate, aproape de nerecunoscut:

- Te-ai speriat, fricosule!

Mi s'a luat o piatră de pe inimă! Recunosc, urcasem îngrijorat că s'ar putea să nu-l întâlnesc, cu gândul mai mult la ce avea să-mi reproșeze mătușa Natalița la întoarcere, că "*nu sunt bun de nimic!*"

Se împlineau mai bine de patru luni dela data când hotărîse să ia calea codrilor... Vânătoarea începuse cu un denunț, apoi altele, tot mai dese, "*viperle fasciste care se ascund de furia poporului*", sudălmii de tot felul. O descindere... Unchiul Sandu, întâmplător cu treburi la Sibiu, nu este găsit! La întoarcere, hotărîrea irevocabilă!

Ne-am despărțit după puțin timp – continuă el – răspunzând întrebărilor. Știți, cum e cazul în astfel de împrejurări! Începuse să se întunece când am luat calea înapoi... O îmbrățișare scurtă și cu speranța cât mai curândă a revederii... N'a mai fost să fie!

A doua zi, am fost călcați de jandarmi și activiști... Au urmat mai multe săptămâni până ce s'au restabilit legăturile, doar că acum nu mai eram în contact direct: făceam aprovizionarea cu frica'n oase, discret, în locuri aranjate dinainte și greu accesibile, după cum se deplasau, tot mai depărtate. Nici astăzi nu știu cum reușea să țină legăturile mătușa Natalița sau de unde căpăta informațiile pentru ei! Am doar bănuieli cine era curierul – încheie el – doar bănuieli și atât! În toamnă, grupul celor cinci s'a răsfirat: unii spre Făgăraș, alții către Brașov. Și nu am reușit să aflu nimic altceva! Mi-a rămas doar imaginea lui de la ultima noastră întâlnire, pe cărarea ascunsă din pădure!...

Sună telefonul! Suntem încordați și tresărim, cu totul absorbiți de povestirea interlocutorului nostru.

Îmi cer scuze și trec în *living room* să răspund:

- Bună ziua! Vă salut! Sunt...

Un telefon ca atâtea altele. După câteva minute, revin...

Filip și domnu' Sălăjean au schimbat de-acum sensul conversației și discută ceva despre medicamentele de tensiune. Când și când, Filip se *consultă* cu un mic carnetel, pentru echivalența cu cele germane...

A trecut mai mult de o oră:

- Gata! –ne spune domnu' Sălăjean ridicându-se de pe scaun. Am luat revista! Călătorului îi stă bine cu drumul, vorba ceea! Să mă scuzați, vă rog... Nu știți cât mă bucur că v'am cunoscut personal! Și pe domnul doctor! - adaugă el.

Îl conducem până la ușa holului și ne strângem mâinile, cu putere:

- Să v'ajute Dumnezeu!

- Să dea Dumnezeu! Și dvs. la fel! Cu bine!

Întârziati în traficul sfârșitului de săptămână dela marginea mării metropole, suntem deja de două ore pe drum, pe autostrada 87 nord, spre Catskill. La volanul SUV-ului cu roți înalte - un Ford Branco masiv -, doctorul Ianoși ne avertizează cu bucurie că vom ieși în curând de pe autostradă. Nu durează mult și zărim numele indicatoare ale câtorva localități, însoțite de săgeți: Katonah, Peekskill...

“- Peekskill, aici la stânga...” – spune el.

Coborîm rampa și apucăm către vest, în direcția localității. Ici și colo, rar, ne intersectăm cu alte mașini. Pe măsură ce avansăm, se schimbă și peisajul: pădurile întinse urcă pe mici înălțimi, apoi tot mai mari, de zonă sub-alpină. Ocolim localitatea Peekskill după câțva timp și apucăm drumul spre nord, paralel cu Râul Hudson. Nu departe, zărim la orizont un pod. Doctorul încuviințează din priviri că îl trecem.

Când am ajuns în partea cealaltă, se apropia de șapte și jumătate! Facem la dreapta pe un drumeag asfaltat pustiu, și mai sus, după circa 3-4 kilometri, în dreptul unui mic steguleț galben abia perceptibil, pătrundem pe o cărare din marginea pădurii:

- Aproape că am ajuns!

Urcăm încet cale de câteva minute. În părți, tot mai des, drumul ne ocolește de stâncile cenușii și colțuroase apărute în cale. Mașina urcă sinuos panta înclinată, fără nici o greutate, iar doctorul ține să-și etaleze vehicolul de teren:

- Nici o problemă cu *Branco-ul!*... Ce zici? - și mă privește iscoditor, așteptând răspunsul pozitiv.

- Da, fără cuvinte! Este grozavă!...

Se declară satisfăcut și începe să fredoneze: “*Când la deal, și când la vale...*”

Iată-ne ajunși într'un loc deschis, apoi, cu prudență, începem să coborîm până într'o vale plată și largă plină de verdeață. La poalele pădurii ce se conturează spre muntele dinapoi, într'o poieniță, se ivește o cabană mică de lemn, cu horn. O privește cu adevărat magnifică, într'o oază de liniște și sălbăticie cum rar poți vedea! Nu mă pot opri și exclam entuziasmat:

- Colț de rai!... Adevărat colț de rai!

- Asta-i cabana... Am ajuns!

Trecem pajiștea și descindem în fața ei...

Filip coboară alene, trezit pe jumătate din moțaiala în care s'a adâncit în timpul drumului. Îl interpelează pe Ianoși:

- Pâine?

- Luat!...

- Mici?

- Luat!...

- Carne?

- Luat!...

- Cărbuni?

- Nu luat!... – răspunde Ianoși. Da', mai avem câțiva aici, dacă nu s'a folosit Richard de ei!

La privirea mea întrebătoare, ține să adauge:

- E păduraru' de-aici... Stă la câteva mile distanță. Mai trece din când în când și are grije...

Transbordăm lucrurile din mașină pe podeaua de lemn din fața ușii, iar Ianoși caută cheia ascunsă la colțul din dreapta al cabanei, într'o nișă. O găsește și ne-o arată triumfător:

- Avem unde dormi, altfel... "*sub poală de codru verde*", cum zicem noi românii.

Suntem în interior. O fereastră dreptunghiulară dă în fața cabanei. Alta, ceva mai mică, pătrată, în partea stângă, cu vedere asupra pajiștei. De jur împrejur, căptușeală cu lemn gros; la mijloc, un frumos șemineu de piatră, iar în fața lui, o măsuță joasă, și ea din lemn masiv. În dreapta, o canapea; o mică bucătărie deschisă și un cabinet de lemn pentru cele necesare, în partea opusă. Un hol foarte mic duce în cealaltă încăpere din spate, la rându-i, redusă ca spațiu, luminată de o mică fereastră laterală. Dau să mă întorc, și Ianoși îmi face semn să-l urmez; scoate dintr'un dulap o armă de vânătoare cu două țevi și mi-o întinde:

- Parcă spuneai că-ți plac armele, nu?

- Cum să nu!

O întorc extaziat pe toate fețele, o pun la ochi, îmi arată cum să mă asigur, pentru orice eventualitate. O așază la loc și îmi întinde alta, cu lunetă montată deasupra și glonț:

- Asta – zice el – pentru la toamnă, când se deschide sezonul... Dacă avem timp, putem trage cu ele... Dar, haide să pregătim grătarul, că până mâine-i vreme lungă...

Filip a dispersat bagajele. Ieșim. *Cooler*-ul mare, cu cele de hrană, îl tragem din mașină și îl punem de-o parte, în spatele grătarului solid de fier. Ianoși scoate trei beri dela ghiată și ciocnim:

- Noroc!

- Haideți, să punem și focul...

Filip aduce un braț de lemne deja tăiate, dintr'o grămăjioară stivuită lângă cabană, iar Ianoși cărbunii rămași.

Este foarte relaxant! Soarele, doar ce-a asfințit. Într'un colț al pajiștei, la cca. 200-300 sute de metri depărtare, un mic grup de căprioare. Sfloase, dispar cu iuțea sub poala pădurii, la primul zgomot dela grătar...

S'a pornit focul și ne așezăm pe niște butuci în jurul unei mese bine înfipite cu picioarele în pământ. Carnea este aranjată, micii la fel, despletim și câteva bucăți de porumb verde pentru copt...

În timp ce mâncăm, Filip și Ianoși se întrec în povestiri din vremea studenției de la Cluj, unde s'au cunoscut, fiind colegi. Unele, așa cum ni le spune Ianoși, presărate cu puțin accent, sunt pline de haz. Tot el ne încântă cu mai multe bancuri savuroase "de ultimă oră", despre români și maghiari.

S'a lăsat de mult întunericul, iar jarul cu ultimele lui pâlپări, ne brăzdează jucăuș fețele. Din când în când, sorbim cu satisfacție din sticlele de bere...

Într'un târziu, Ianoși ne anunță că el e gata să se culce:

- Dragii mei, eu vă părăsesc! E miezul nopții! Mi se închid ochii, nu mai pot!... Stați cât vreți!

Rămași singuri, îmbărbătați și de sticlele consumate, ne împletim gândurile mai departe în planuri și acțiuni. E îngrijorat de soarta Comandantului după schimbările politice survenite în Spania și acțiunile teroriste tot mai violente ale regimului de la București înregistrate în ultimul timp împotriva exilaților, îndeosebi a "capilor". Unul ³ dintre cei trimiși în Vest cu misiunea de asasinare a lui Horia Sima, Vasile Boldeanu, Ilie Gârneață și Constantin Papanace, nu-și duce sarcina încredințată la bun sfârșit, în schimb îi atenționează pe aceștia de pericolul asasinării. Dă în vileag și faptul că exista o rețea de agenți pregătitoare a planurilor chiar "la fața locului" cu numele de cod "Dacii". Agentul se ascunde pentru mulți ani. Doar ce ieșise la suprafață în Germania de Vest, la Hamburg, păzit acum de serviciile secrete germane...

Securitatea, intuind după măsurile luate că planul a fost dat în vileag de "piesa centrală", rețeaua este chemată în țară, la ordine. Totuși, un alt plan asemănător nu era exclus, și se cerea vigilență extremă. Vorbim chiar și de posibilitatea procurării unui pașaport fals. Nu avem astfel de resurse... Abandonăm iute ideea, în plus riscul este incomensurabil în gravitate, cu repercusiuni incontrolabile!

Filip mai pune un lemn pe jar:

³ - V. Coman.

- Lasă, că *la noi* (în Europa) oricum se trec mai ușor frontierele! Haide, să-ți spun o întâmplare pe care mi-a destăinuit-o Comandantul mai demult.

Și Filip începe să-mi povestească drumul străbătut cu Horia Sima la începutul anului 1980, într'una din călătoriile sale spre Untermeitingen, pentru o consultație dentară și tratament. În cursul traseului, curios să afle acțiunile acestuia după terminarea războiului, când se găsea căutat de către toate autoritățile europene care nu puteau să-i dea de urmă și reușita menținerii legăturilor în reorganizarea Mișcării, îndrăznește totuși să-l întrebe cum s'au petrecut:

- Îmi puteți spune, cu titlu de confidență?

Comandantul – continuă Filip - a dus mâna la ureche, în semn că n'a înțeles toată întrebarea, și mi-a cerut s'o repet. Am repetat-o în același fel.

A zâmbit și a așteptat puțin, înainte de a-mi răspunde:

- Doctore! Sunt chestiuni care încă nu pot fi publice, din obligativitate... Sunt sub strictă incidență! Dar când vor apare, trebuiesc înțelese în contextul politic de atunci, în evoluția și voința noastră determinată de continuare a luptei anticomuniste...

Trebuie înțeles că înfrângerea statelor naționaliste nu a creat pentru noi un abandon al principiilor sau a luptei în care eram angajați! Convulsiile politice rezultate, ocupația comunistă în România, amputarea libertății și sclavizarea populației, ne-au întărit și mai mult convingerea că nu putem abandona. Ne-au întărit eforturile pentru a înlătura calamitatea istorică ce s'a creat, și am valorizat lupta de rezistență anticomunistă. Nu doar ca o obligație morală!...

Istoria ne va face dreptate! – a reluat el - cu privirea ridicată la înălțimile munților dimprejur. Situația de astăzi este incomparabilă! Uite, chiar prin aceste locuri am trecut atunci în câteva rânduri, dar nu în viteză, ca acum... Sunt întâmplări din acei ani pe care pot să le amintesc. Eu, însă, le cred mai puțin importante!

- Vă rog!... Simplă curiozitate...

Ne găseam prin Tirolul din nordul Italiei – continuă Filip –, cu puțin trecut de amiază. Fiind ora prânzului, îi cer îngăduința să ieșim de pe autostradă și să ne oprim la un restaurant. Așa, ne putem destinde puțin și vorbi în liniște.

Câteva minute și coborîm într'o mică localitate montană. La primul colț, găsim un hotel cu restaurant la parter și ne instalăm la o masă retrasă. Camand un șnițel. Dânsul, nu vrea altceva în afara unui iaurt cu cireșe. Insist, dar nu-i pot schimba decizia!

Filip privește în jur, parcă să se asigure că nu-i nimeni să ne asculte. Doar liniștea mormântală și reflexele roșiatice ale focului care ne țin companie în noapte:

- Uite, să-ți spun ce-mi amintesc din ce mi-a relatat el atunci:

“În toamna lui 1949, încă ne găseam în condiții de semi-clandestinitate. Cum începuseră tratativele cu serviciile militare franco-americe, m’am hotărât să mă deplasez împreună cu Traian Borobaru la Innsbruck. Stabilisem o consfătuire cu Mircea (Dimitriu) la fața locului, pentru a-i da toate indicațiile necesare. Pe el îl desemnasem să cunoască mai multe amănunte despre limitele colaborării noastre cu aceste servicii din zonă. Venise din Germania și se găsea deja acolo de câteva zile. Am plecat cu trenul până la Milano, iar de aici în Bolzano. Încercam să nu se afle nimic de vizita mea, și am hotărât să trecem frontiera în Austria printr’un loc sigur de care mă folosisem în altă împrejurare. Din Bolzano, dimineața, ne-am îmbarcat într’un autobuz cu destinația Bressanone, unde urma să intrăm în contact cu o persoană de mare încredere, cunoscută mai mulți ani în urmă. În drum, multă pază, carabinieri răspândiți pretutindeni. Cu toată distanța, contrabanda ilegală peste graniță pusese în stare de alarmă atât poliția de frontieră cât și restul autorităților competente. Trecem cu grije pe la locuința omului nostru, Giuseppe Scallo, care ne confirmă temerile și declină, deocamdată, orice întreprindere de trecere. Încearcă să ne liniștească și ne spune să revenim peste câteva săptămâni! Până atunci, să așteptăm!...

Giuseppe era un tânăr care activase în organizația fascistă, căsătorit cu o austriacă originară din Graz, la rândul ei cu multe rude chiar în Bressanone unde familia deținuse pe vremuri un mare hotel. Aveau doi copii și locuia pe Via Milan, o străduță îngustă mai sus de râul care străbătea orașul, cu o curte frumoasă, înconjurată de câțiva brazi înalți. Era proprietarul unei mici întreprinderi forestiere de la marginea orașului, între clienții săi numărându-se chiar și... baza militară americană din apropiere. Cum venise ora prânzului, ne invită să luăm masa împreună, afară. Nu refuzăm! Gerda ne sevește cu vin și după un ceas, cu tot regretul, ne despărțim...

Ajunsesem până la Bressanone și, dintr’o dată, iată planurile risipite.

Situația era presantă, căci trebuia să fiu în partea cealaltă în cel mai scurt timp. Traversăm podul și ne oprim pe o bancă ferită, într’un mic părculeț, încercând să punem planurile la punct. Observasem în parcurs trenuri de marfă care se îndreptau spre nord: nu le-am dat mare importanță. Să folosim această cale era deosebit de riscant. Totuși,

oricât ne-am gândit, altă soluție viabilă de trecere nu am găsit, iar în plus, distanța de aici și până la graniță destul de mare; era, poate, singurul avantaj în acest caz.

N'am stat mult pe loc și - cu hotărîrea luată -, ne-am strecurat până la gara localității. L-am trimis pe Borobaru să inspecteze împrejurimile, iar eu am rămas ascuns pe o mică înălțime ceva mai departe, la câteva sute de metri. În timp ce-l așteptam, în gară sosește un tren lung, cu vagoane deschise, pline de cărbuni. "- Ce-ar fi dacă..." - îmi trece prin minte. N'am apucat să-mi duc gândul la capăt, și-l zăresc pe Borobaru venind în fugă, cu mâinile în aer, făcându-mi semne. Se apropie:

- D-le Comandant, merge în Austria...

- Da?

- Da! - îmi confirmă el.

- Sigur?

- Absolut sigur!

- Dar, cum ai aflat? De unde știi?

Pe o linie secundară, tocmai în capătul celălalt al gării, se găsea o locomotivă cu aburi. În jurul ei, câțiva oameni:

- Vorbeau mecanicii de acolo!... - arată el cu mâna. Așa i-am auzit!...

Chibzuim puțin și ne punem de acord să urcăm chiar în ultimul vagon. Ne apropiem pe ascuns și ajunși sus, încercăm să ne facem loc, într'un colț: aproape imposibil. Scormonim și dăm la o parte din încărcătură, la stânga și la dreapta. Câteva bucăți alunecă jos! Norocul nostru că nu e nimeni pe-aproape și riscul de a fi observați. Singuri, doar cei din jurul locomotivei, tocmai în față, absorbiți în pregătirile lor. Ne găsim în partea opusă, iar ca plan vizual, bine acoperiți... Un sfert de oră au durat toate acestea! Suntem mânjiți de cărbune, cu mâinile negre, cu hainele murdare și încălțăminte plină de sgură. Auzim un șuerat: fum negru, manevre ale locomotivei sub presiune. Se depărtează și oprește câteva zeci de metri mai sus. După un mic răstimp, intră în revers și tractează în fața celeilalte. Unul din mecanici coboară și locomotivele sunt cuplate. Borobaru, comentează iute:

- Acum, ajungem cu siguranță în Austria!

Trenul fluieră de plecare și vagoanele zvâcnesc scurt. Ne facem mici să nu dăm atenție și așteptăm... În câteva minute trecem de ultimele case ale orașului; micul spațiu creat este neîndestulător și extrem de neconfortabil pentru amândoi! Începem frenetic să aruncăm din cărbuni în urma trenului, între linii, și să lărgim cât mai mult. Ignorăm

așezările rătăcite de la poalele munților, prea depărtate pentru un pericol potențial... Satisfăcuți cu noua dimensiune a locului, ne oprim din eforturi chiar în momentul când trenul începe să ia puțin în altitudine, micșorându-și viteza. Nici o jumătate de oră de mers și încep să se distingă alte aglomerări de case. Trenul încetinește tot mai mult. Precauți, încercăm să descoperim numele localității. În față, se zărește gara. Pe un panou aproape distrus, sus, în colțul din stânga, încă observabil, ne întâmpină ochiul dur și scrutător al Ducelui Mussolini... În scurt timp, alunecăm pe o linie moartă în dreapta și oprim! Tragem iute o privire afară și ne dumirim: oameni răspândiți pe peron, în așteptare; într’o parte, un grup de carabinieri discută jovial. Vedem și numele localității: ajunseseam în Sterzing - Vipiteno.

Suntem de zece minute chirciți în așteptare și, în sfârșit, auzim din sensul opus un șuerat de locomotivă. Glasurile călătorilor de pe peron se întetesc, se aud frâne stridente, iar trenul așteptat pufăie tot mai rar, până când oprește cu totul în fața peronului. Se deschid ușile vagoanelor și larma se intensifică! Nu îndrăznim să privim, de teamă să nu fim reparați de mecanicii locomotivei ce s’a oprit chiar vis-à-vis de vagonul nostru. Trec mai multe minute, își anunță plecarea și îl auzim cum se pierde în depărtare. În sfârșit, putem să respirăm ușurați! Cu liniștea înstăpânită, încercăm o ultimă privire în jur. Nu ne putem crede ochilor: la capătul vagonului nostru, în fața scărilor, un carabinieri își lustruiește cizmele. Așteptăm lipiți, cu răsuflarea tăiată. Suntem aproape de a fi descoperiți! Acultăm cu atenție încordată: un minut poate, și parcă i se aud pașii care calcă prundișul terasamentului, dar apropiindu-se tot mai mult de colțul vagonului nostru. Se opresc subit: un foc de chibrit și zărim fumul exalat ce se răsfiră în aer de la țigarea aprinsă, chiar în momentul când șueratul prelung, convențional, ne anunță că luăm iarăși avânt. Când ne-a revenit curajul, ne găseam trecuți de oraș...”

Filip se oprește din povestit și se uită la ceas:

- S’a făcut de unu... Mai punem un lemn?...

- Punem!

Un lemn mai subțire, așteptăm să-l cuprindă focul și Filip reia firul povestirii întrerupte, așa cum i-a fost destăinuită de Horia Sima:

“Știam de-acum că nu putem fi prea departe de frontieră. Era aproape de asfințit și începuse să ne pătrundă frigul! Nici măcar nu eram îmbrăcați pe măsură!... Borobaru

strângea la piept servieta, parcă să-l acopere de frig, iar eu, la fel, cu mâinile încrucișate la piept, încercam același lucru. Prinși în curentul rece care ne biciuia fețele, așteptam nerăbdători să ajungem cât mai curând la graniță. Eram puțin îngrijorați: vom reuși oare trecerea? Să rămânem în tren? Puteam fi depistați și misiunea mea devenea incontrolabilă! Făceam tot felul de calcule, luând în seamă riscurile și consecințele care puteau decurge...

Pe anumite porțiuni, simțim cum trenul ia înălțime, apoi coboară, șerpuiind lin la poalele munților ieșiți în cale. Suntem tot mai aproape în drumul nostru. Chibzuind în fel și chip, luăm totuși hotărârea să folosim ocazia și să trecem așa cum ne găsim: cu garnitura.

Intram puțin în hazard, dar hotărârea fiind luată, începem chiar să ne încurajăm reciproc de succes, în ciuda rezervelor ce le avem! Trecusem atâtea împreună în ultimii ani... Nu putem da greș!

Încă nu s'a lăsat întunericul! Ici și colo, luminițe răzlețe punctează împrejurimile și dispar în viteza trenului. Suntem cuprinși de frig și zgribuliți în colțul nostru, nerăbdători parcă să aflăm desnodământul ce ne-așteaptă, încrezători totuși în speranța reușitei. Borobaru își freacă mâinile:

- Dac' am da foc la ceva cărbuni – zice el - sigur ne-am încălzi!

Revine și mă asigură că a fost doar o glumă, dictată de împrejurări. Ca întotdeauna, Borobaru încerca să schimbe pozitiv tragicul situației și să-mi pună un zâmbet pe față...

Simțim cum trenul încetinește tot mai mult și începe lin să coboare. Câteva sute de metri și oprește. Un minut doar și pornește pe nesimțite. Iarăși câteva zeci de metri și stopează! Stăm încordați! Ne orientăm asupra împrejurimilor, pentru orice eventualitate... Încercăm să cuprindem din priviri cele două locomotive din față: ne găsim în fața unui tunel! Borobaru se bucură:

- Intrăm în Austria! În partea cealaltă e frontiera! Suntem la Brennero...

Nu durează mult și trenul pătrunde în tunel... În fugă, îi citim numele dela intrare... Ajungem cam la jumătate și oprim. Suntem înnecați de fum negru și încercăm cu greu să respirăm! În față, abia mai zărim lumina opalescentă dela ieșirea din partea cealaltă și locomotivele care, la fiecare zece secunde se întrec să fluere și să pufăie, scoțând nori uriași de fum negru și gros care umplu întreg tunelul. Ne punem batistele la gură, încercând să rămânem pe poziție, înconjurați de întuneric! După câteva minute, cu toate eforturile, nu mai putem îndura fumul care ne biruie și hotărîm să ieșim! Coborîm,

revenim la intrare și stabilim cu iuțeală asupra direcției de luat. Convenim să escaladăm partea mai puțin abruptă din dreapta...

Am trecut aproape pe deasupra tunelului, agățați de stânci, la 50 de metri înălțime. Noroc că ne-au ajutat și luminile dela punctul de graniță unde se găseau locomotivele noastre, chiar la ieșirea din tunel. Nimeni în jur să ne intercepteze! Am coborât până la poale și ne-am luat drumul spre Innsbruck, în zona de ocupație franceză. Când ne-am privit în fața unei lumini, ne-am îngrozit: arătam ca doi coșari după o zi grea de muncă, negri din cap și până ‘n picioare... Într’o localitate mai sus, după câțiva kilometri, la Lueg, un camion staționat. L-am trecut și ne-am continuat drumul pe șosea. Eram la câteva sute de metri când l-am auzit că pornește și aprinde farurile în direcția noastră. Nu i-am făcut semn, doar că s’a oprit și șoferul ne-a invitat sus, în spate:

- Dela mină?

- Da! Dela mină...

Și eu, și Borobaru, cunoșteam destul de bine limba germană. Pe traseu, ne-am întreținut prin geamul dela cabină: noi vorbindu-i despre ziua grea de muncă, el despre colacii de sârme ce trebuiau distribuiți.

Ajunși la Innsbruck, ne-am strecurat până la hotelul unde stabilisem cu Mircea (Dimitriu) să ne întâlnim. Când a deschis ușa și ne-a văzut în ce hal arătam, s’a tras un pas înapoi, rămânând cu gura căscată:

- Dar, altfel nu puteați să vă deghizați?!?...

Ține iute să adauge, cu zâmbet ascuns:

- Așa s’au continuat relațiile noastre de colaborare cu franco-americanii pentru viitoarele acțiuni ofensive în România, în toamna lui 1949...”

Filip pune cap celor ce i-au fost povestite de Prof. Horia Sima în 1980. Este târziu:

- Să nu le pui pe hârtie... Este doar între noi acum! Poate altădată! Avem timp...

Au trecut mulți, foarte mulți ani de atunci, totuși, la împlinirea tragică a 5 ani dela trecerea din viața pământească a Doctorului Filip Păunescu, cum și a Comandantului Legiunii, Horia Sima, în 1993, eroul povestirilor de mai sus, mă desleg de promisiunea făcută atunci, acest episod “*mai puțin important*” (cum l-a considerat el) fiind totuși o părticică necunoscută dintr’o viață zbuciumată, plină de riscuri și primejdii care l-au pândit la tot pasul în timpul amarului exil pe care l-a avut de îndurat.

Un gând pios pentru cel care a fost Dr. Filip Păunescu ce-și odihnește somnul de veci într'un cimitir din Brașov, în umbra munților, la poalele Tâmppei lui dragi. Dormi în pace, iubit prieten și camarad de luptă!...

Nicolae NIȚĂ

1986, New York: pregătind *“Libertatea”*...

Majadahonda, Spania, Ianuarie 1987. Al doilea în stânga: Dr. Filip Păunescu; în centru, Traian Popescu; la dreapta, Horia Sima.